

31.3.2026

Dnrot

311/03.04.04.04.20/2025

363/03.04.04.04.20/2025

Asia

Valitukset vesitalousasiassa

Valittajat

1. Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry ja Puhtaan Meren puolesta ry
2. Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry

Luvan hakija

Haminan Merivesilaitos Oy

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 6.2.2025 numero 48/2025

Aluehallintovirasto on myöntänyt Haminan Merivesilaitos Oy:lle luvan vedenotto- ja paluuputkien asentamiseen sekä meriveden ottamiseen ja veden käsittelyssä syntyvän paluuv veden johtamiseen merialueella Haminan kaupungissa hakemuksen 31.3.2023 ja sen täydennysten mukaisesti.

Putkien asentaminen sisältää putkikaivantojen kaivamisen meren pohjaan ja massojen läjittämisen mereen.

Aluehallintovirasto on myöntänyt Haminan Merivesilaitos Oy:lle pysyvän käyttöoikeuden putkien sijoittamista ja kunnossapitoa varten tarvittavaan osaan yhteisestä vesialueesta Summan kylän osakaskunta 75-406-876-1.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Luvanhaltijan on noudatettava vesilain säännöksiä ja lupamääräyksiä 1–21, joista lupamääräykset 1–19 kuuluvat seuraavasti:

1. Vedenotto- ja paluuputket on asennettava 27.1.2024 toimitetun asemapiirustuksen (mittakaava 1:2 500) ja 21.3.2023 päivätyn leikkauspiirustuksen (mittakaavat 1:3 000/1:150, 1:5 000/1:250 ja 1:100) mukaisesti. Vedenottoputkien pituus merialueella on noin 2,4 km ja paluuputken noin 2,9 km.

2. Vedenottoputkien vedenottorakenne on rakennettava 31.1.2024 päivätyn imupään periaatepiirustuksen (mittakaava 1:50) mukaisesti.

Vedenottoaukkojen alareuna tulee asentaa vähintään 1,5 m meren pohjan yläpuolelle, ja aukkoihin on asennettava ristikkomuotoiset välpät, joiden silmäkoko on enintään 5 mm × 5 mm.

3. Paluuputken purkupää on rakennettava 31.1.2024 päivätyn diffuusorin periaatepiirustuksen (mittakaava 1:50) mukaisesti.

Purkurakenteen korkein kohta tulee asentaa vähintään viiden metrin syvyydelle ($N_{2000} - 5,0$ m). Purkuaukkojen alareuna tulee asentaa vähintään metrin korkeudelle meren pohjasta, ja aukkoihin on asennettava ristikkomuotoiset välpät, joiden silmäkoko on enintään 50 mm × 50 mm.

4. Putkikaivantojen kaivuumassan määrä saa olla enintään noin 35 000 m³ltr.

5. Putkikaivantojen peittämiseen voidaan käyttää putkien asentamisessa syntyneitä massoja.

Putkien asentamiseen ja kaivantojen peittämiseen mahdollisesti käytettävä muualta tuotava maa- ja kiviaines on oltava mahdollisimman puhdasta, ja aineksen haitta-ainepitoisuuksien on alitettava maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (214/2007) mukaiset haitallisten aineiden kynnsarvot.

6. Merivettä saadaan ottaa enintään 90 000 m³/d. Paluuveden määrä saa olla enintään 10 000 m³/d.

7. Jokainen työvaihe on tehtävä mahdollisimman yhtäjaksoisesti. Voimakasta veden samentumista aiheuttavia töitä ei saa tehdä 15.4.–15.8.

Töissä on käytettävä sellaisia työmenetelmiä ja kalustoa, että veden samentuminen jää mahdollisimman vähäiseksi.

8. Putket on asennettava meren pohjaan painotettuna siten, että ne pysyvät paikallaan kaikissa olosuhteissa ja rajoittavat vesialueen käyttöä mahdollisimman vähän. Alueilla, missä vesisyvyys keskivedenkorkeudesta mitattuna on alle kaksi metriä, putket on painoineen upotettava pohjaan tehtävään kaivantoon ja peitettävä. Mikäli pohjan olosuhteet eivät mahdollista kaivannon tekemistä, niin rakenteet on muutoin suojattava mekaanisilta vaurioilta. Muilla alueilla putket on painoineen asennettava siten, että ne painuvat pohjaan tasaisesti vähintään kahden metrin syvyyteen keskivedenkorkeudesta mitattuna.

9. Hankealueella olevien kaapelien ja putkien ylitykset sekä alitukset on toteutettava erityistä varovaisuutta noudattaen siten, että kaapelit ja putket eivät vahingoitu eikä niiden kunnossapito esty. Työn toteutuksesta on sovittava kirjallisesti kaapelien ja putkien omistajien kanssa.

10. Työt on tehtävä siten, että niistä ei aiheudu vaaraa tai vähäistä suurempaa haittaa vesiliikenteelle. Luvanhaltija vastaa tarvittavista vesiliikenteen turvajärjestelyistä, työalueiden merkitsemisestä ja työstä tiedottamisesta.

11. Jos työt tehdään vesialueen ollessa jäässä, on kohdat, joissa työn vuoksi jäätä on rikottu tai jään kantavuus on huonontunut, merkittävä asianmukaisesti.

12. Mikäli töiden aikana havaitaan kiinteitä muinaisjäännöksiä tai niihin viittaavia merkkejä, on työt kyseisellä paikalla keskeytettävä ja asiasta ilmoitettava viipymättä alueelliselle vastuumuseolle tarpeellisia toimenpiteitä varten.

13. Putkien sijainti merialueella on merkittävä liikenne- ja viestintäviraston ohjeiden mukaisesti.

14. Töiden päätyttyä merialueelle kertyneet roskat on poistettava ja rakennuspaikat saatettava muutoinkin asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

15. Luvanhaltijan on pidettävä putket ja muut rakenteet tarkoitustaan vastaavassa kunnossa sekä huolehdittava, että rakenteet pysyvät paikallaan.

16. Mikäli haitallista laaja-alaista vesialueen samentumista ilmaantuu ja samentuminen uhkaa levitä uhanalaisia luontotyyppisiä ja -arvoja sisältäville lahdelmille, toimenpidealueen ympärille on asennettava suojaverho tai estettävä samentumisen leviäminen muulla tavoin.

17. Hankkeen vaikutuksia merialueen tilaan on tarkkailtava päätöksen liitteenä 1 olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

Valvontaviranomainen voi muuttaa tarkkailusuunnitelmaa edellyttäen, että muutokset eivät heikennä hankkeen vaikutusten arviointia tai aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia.

18. Luvanhaltijan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia kalatalouteen kalatalousviranomaisen hyväksymän tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Tarkkailusuunnitelma on toimitettava kalatalousviranomaiselle kolme kuukautta ennen töiden aloittamista.

19. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä neljän vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin kymmenen vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa ja myönnetty käyttöoikeus raukeavat.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry:n ja Puhtaan Meren puolesta ry:n valitus

Yhdistykset ovat vaatineet, että vesitalouslupa kumotaan.

Perustelut

Hanke ei täytä vesilain mukaisia luvan myöntämisen edellytyksiä. Vesilain 3 luvun 4 §:n perusteella lupaa ei saa myöntää, jos vesitaloushanke aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Saman lainkohdan mukaan lupaa ei saa myöskään myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa pintavesimuodostuman tilatavoitteen saavuttamisen vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 20 a §:n vastaisesti tai jos vesitaloushankkeesta voisi aiheutua mainitun lain 20 b §:n vastaista vesimuodostuman tilan heikentymistä.

EU-tuomioistuimen ratkaisussa C-525/20 (5.5.2022) on todettu, että vesien tilan lyhytkestoinen tilapäinen heikkeneminen on kiellettyä. Hanketta ei lain puitteissa ole voinut perustella ruoppauksen lyhytaikaisilla haittavaikutuksilla.

Valituksenalaisen päätöksen mukainen hanke ja CNGR Finland Oy:n akkumateriaalitehdas muodostavat kokonaisuuden, joilla on tekninen ja toiminnallinen yhteys ja joiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava yhteisvaikutus on huomattava. Ympäristönsuojelulain 41 § ja 46 § edellyttävät hankkeiden lupa-asioiden käsittelyä samanaikaisesti.

Ruoppaus ja vedenalainen louhinta

Hillonlahti on luonnoltaan ainutlaatuinen ja monimuotoinen rannikon laguuni huolimatta voimakkaasta ihmispaineesta. Hillonlahden veden vaihtuminen on hyvin rajoittunutta. Lahti on kapeimmillaan alle 50 metriä ja syvimmillään vain noin 2 metriä. Lahden pinta-ala on noin 50 hehtaaria. Esitetyt toimet tuhoavat lahden arvokkaan vesi- ja rantaluonnon. Vesieliöstölle haitallista samentumista, liettymistä ja rehevöitymistä ei kyetä estämään esitetyillä ratkaisuilla.

Lupaviranomainen on todennut, että asennustyöt aiheuttavat merenpohjan hienojakeisen aineksen irtoamista sekä leviämistä putkireitin ympäristöön ja kolmessa vaiheessa tapahtuva veden voimakas samentuminen voi aiheuttaa haittaa kalastolle ja muille vesieliöille sekä upos- ja pohjakasvillisuudelle. Kaakkois-Suomen ELY-keskus on todennut lausunnossaan, että pitkäkestoisesta ja intensiivisestä samentumasta voi aiheutua eläinten karkottumista ja menehtymistä sekä runsasta sedimentaatiota, joka voi johtaa upos- ja pohjakasvillisuuden kuolemiseen valon puutteessa. Vesirakentamisen lisäksi on huomioitava käytönaikainen kunnossapito, joka esimerkiksi putken vuototilanteessa edellyttäisi mahdollisesti hyvin laajaa merenpohjan kaivamista.

Hakija ei ole kertonut, miten putket asennetaan 200 metrin matkalle paaluvälillä 1 650–1 830, eikä asia selviä lupapäätöksestä. Luotauksen perusteella putkiväylälle osuu kohtia, joissa kallio tulee lähelle pohjaa. Putkien sijoittaminen edellyttää vedenalaista louhintaa ainakin Hillonlahden alueella ja mahdollisesti myös Summanlahden puolella karikoiden kohdalla. Lupaa on haettu myös louhintaan, mutta asiasta ei ole mainittu lupapäätöksessä, eikä vedenalaisesta louhinnasta ole annettu määräyksiä.

Putkikaivantojen leveyttä ei ole mainittu lupamääräyksissä. 1,5–2 metrin syvyisistä kaivannoista joudutaan tekemään useita metrejä leveitä kaivettaessa liejupohjaa, ja kaivantoja tulee neljä rinnakkain. Ruopattavien massojen määrä on ehkä arvioitu alakanttiin.

Putkikaivannot läjitysmassoineen täyttävät lopulta koko kapean lahden keskiosan. Pohjan laaja-alainen kaivaminen ja möyhiminen irrottavat sedimenteistä kiintoaineen lisäksi runsaasti ravinteita, mikä aiheuttaa rehevöitymistä ja tuhoaa uhanalaiset ja harvinaiset rantakasvustot.

Putkien sijoittaminen maalle

Hakija ei ole perustellut, miksi putket pitää kaivaa ja louhia merenpohjaan Hillonlahden alueella, vaikka vesirakentaminen ja putkiston kunnossapito merenpohjassa on vaikeaa ja lahden herkälle vesieliöstölle tuhoisaa. Valittajat ovat tältä osin viitanneet vesilain 2 luvun 7 §:ään.

Putkien sijoittamista satama-alueelle kuivalle maalle voidaan perustella muun muassa rakentamis- ja kunnossapitokustannusten merkittäväällä pienenemisellä ja Hillonlahden arvokkaan vesiluonnon tuhoutumisen välttämiseksi. Kaakkois-Suomen ELY-keskus on esittänyt lausunnossaan putkien maalle sijoittamisen ympäristön kannalta kestäväenä vaihtoehtona, ja putken suunnittelumuistiossa on esitetty hyvänä vaihtoehtona putkien vieminen maitse kaasuputkien risteämisen kohdalla. Hillonlahteen sijoitetut kaasuputket, vesi- ja viemäriputket sekä sähkö- ja datakaapelit vaikeuttavat vesirakennustyötä. Kaasuputkien ja kaapeleiden alittaminen niitä vaurioittamatta on hankalaa, ja työssä joudutaan käyttämään erikoismenetelmiä, koska putkien ja johtojen kohdalla ei voi kaivaa. CNGR Finland Oy:n akkumateriaalitehtaan purkuputki on tarkoitus viedä mereen maitse Paksuniemen kautta, joten hankkeessa on mahdollista käyttää osin tai kokonaan samaa putkikäytävää, koska kysymys on saman tehtaan prosessivesistä.

Hankealueen luontoarvot

Mittavaa ja pitkäkestoista vesirakentamista ei tule sallia rauhoitettujen, uhanalaisten ja suojeltujen luontotyyppien ja eliölajien esiintymien vieressä. Vesirakennushankeen vaikutusalueella sijaitsee luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen suojellun suojaisat näkinpartaispohjat -luontotyypin esiintymä sekä monia rauhoitettuja kasvi- ja eläinlajeja, joista osa on uhanalaisia tai kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin liitteeseen IV tai II. Rauhoitettujen eliölajien hävittämiseen ei ole haettu poikkeuslupia.

Kymenlaakson luonnon monimuotoisuuskartoituksessa on valittu maakunnalliset vastuulajit, joiden säilymisen kannalta kymenlaaksolaiset esiintymät ovat erityisen merkittäviä. Maakunnallisista vastuulajeista Hillonlahdella ja lahden edustalla esiintyvät muun muassa suolapunka, mörökilpikuoriainen, meriuposkuoriainen, rantanuoliainen, nokikana, vaellussiika ja meritaimen.

Itäinen Suomenlahti kuuluu meriluonnoltaan erityisen merkittävien merialueiden maailmanlaajuiseen EBSA-verkostoon, jossa Hillonlahti on luokiteltu meriluonnoltaan erittäin korkean luokan alueeksi.

Metsähallituksen luontopalvelut teki vuosina 2015–2016 Hillonlahden länsiosassa vedenalaisia tutkimuksia. Alueella havaittiin vedenalaisista luontotyypeistä HELCOMin erittäin uhanalaisiksi luokittelemia näkinpartaisyyhteisöjä ja vaarantuneeksi luokittelemia uposkasvivaltaisia pohjia. Suomen vastuuluontotyyppiä määritelty näkinpartaisyyhteisöt oli Hillonlahdella elinvoimainen ja edustava. Runsaina havaitut harvinaiset hapranäkinparta ja punanäkinparta ovat herkkiä elinympäristön muutoksille. Uposkasvivaltaisille pohjille tyypillisiä lajeja ovat hapsivita, ahvenvita, ärviät, hapsikat sekä haurat, joita kaikkia havaittiin Hillonlahdella. Lisäksi lahdella havaittiin muun muassa jokseenkin harvinaista merinäkinruohoa sekä isonäkingsammalta. Myös havaittu pikkuvita on harvalukuinen maamme merialueilla.

Metsähallituksen luontokartoittajien raportissa on todettu, että lahti on poikkeuksellisen edustava rannikon laguuni (Natura-luontotyyppi 1150) ja että molempien vedenalaisten luontotyyppien uhanalaistumisen syyt ja suurimmat uhat ovat rehevöityminen, ruoppaaminen sekä ranta- ja vesistöarakentaminen. Hillonlahdella nämä luontotyypit eivät raportin mukaan siedä lahden osittaistakaan täyttöä tai ruoppausta toimenpiteistä irtoavan kiintoaineen vuoksi.

Lupahakemuksen täydentämispyyntöihin liittyen kesällä 2024 tehtiin koko Hillonlahdella vedenalaisen luonnon kartoitus. Selvityksen mukaan Hillonlahdella esiintyy edelleen samoissa paikoissa vaarantuneeksi luokiteltuja suojaisia näkinpartaispohjia sekä silmälläpidettäviä merinäkinruoho- ja sätkinpohjia ja silmälläpidettävää merihapsikkaa. Lahden suulla kasvaa myös harvinaista kalvasärviää muodostaen luontotyyppiä ärviäpohjat. Näkinpartaisyyhteisöt on määritelty Suomen vastuuluontotyyppiä.

Vedenalaiskartoituksessa vuonna 2024 Saunasaaren ympäristön lahdelmista löytyi Hillonlahdelle uutena lajina rauhoitetun ja silmälläpidettävän meriuposkuoriaisen runsaita, laaja-alaisia ja elinvoimaisia populaatioita kolmelta havaintopisteeltä. Meriuposkuoriaisia oli muun muassa ruovikkoniemen suojaamalla noin 200 m²:n matalalla alueella. Kuoriaisia oli alueella yleisesti enemmänkin, mutta niitä ei haluttu häiritä havainnon varmistuttua.

Saunasaaren eteläkärjen rantaniityltä on löydetty keväällä 2016 erityisesti suojeltavan, uhanalaisen ja erittäin harvinaisen mörökilpikuoriaisen

syömäjälkiä rantahirvenjuuren lehdissä. Laji on havaittu aiemmin Matinsaaren itärannan hirvenjuurikasvustossa. Lajia tavataan maassamme vain itäisen Suomenlahden saaristossa, ja se on täysin riippuvainen ravintokasvistaan rantahirvenjuuresta. Vesirakennustöiden seurauksena sekä kuoriainen että sen ravintokasvi häviävät alueelta rantaniittyjen liettyessä ja kasvaessa umpeen. Rantahirvenjuuri on tärkeä ravintokasvi myös monille uhanalaisille perhosille, kuten silmälläpidettäville hirvenjuurikoisalle, hirvenjuurimykerökoille, hirvenjuurilaikkukääriäiselle ja mahdollisesti hirvenjuurisulkaselle. Ilmeisesti myös äärimmäisen uhanalainen ja erityisesti suojeltava punalattvapussikoi käyttää itäisen Suomenlahden rantaesiintymissään ravintokasvinaan rantahirvenjuurta.

Vuonna 2020 tehdyssä Hillonlahden sudenkorentoselvityksessä tutkittiin direktiivilajeihin kuuluvien sudenkorentojen esiintymistä kosteikossa ja ranta-alueella. Hillonlahdella kolme erillistä aluetta on tulkittavissa yhden tai useamman luontodirektiivin liitteen IV lajin (idänkirsikorento sekä lumme-, siro- ja täplälampikorento) lisääntymispaikaksi. Näiden alueiden vedenlaatuun voimakkaasti vaikuttavat muutokset tai vesikasvillisuuden hävittäminen edellyttävät luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa.

Hillonlahden uhanalaisin kasvilaji on erittäin uhanalainen ja erityisesti suojeltava suolapunka, jota esiintyy Saunasaaren ja Putviikin pohjan alueilla eli suunnitellun putkiväylän molemmin puolin. Kasvustoja uhkaavat rehevöitymisen aiheuttama rantojen umpeenkasvu ja liettyminen. Muita huomionarvoisia ja rauhoitettuja kasvilajeja on Hillonlahden pohjoisrannalla esiintyvä rantatyräkki, joka on elinvoimainen mutta Suomessa harvinainen.

Ruoppaustöiden aiheuttama vesialueen liettyminen ja rehevöityminen heikentävät merkittävästi lahden vesi- ja kosteikkolinnuston elinympäristöjä. Hillonlahden pohjoisrannalla pääasiassa Rajasaaren ja Hillonlahden pohjukan välisellä alueella pesii ja ruokailee runsas vesilintulajisto, johon kuuluvat muun muassa nokikana, haapana, silkkiuikku ja isokoskelo. Kosteikkoalueilla pesiviä lajeja ovat pajusirkku, ruokokerttunen sekä taivaanvuohi.

Hillonlahden itäisimmässä rantalahdelmassa ja kosteikossa elää viitasammakko, joka on rauhoitettu ja EU:n tiukkaa suojelua edellyttävä laji. Lupapäätöksen mukaan lajia saattaa esiintyä myös muissa pohjoisrannan lahdelmissa. Hillonlahden mittava ja pitkäkestoinen ruoppaus olisi suuri uhkatekijä viitasammakon elinympäristölle. Tutkimusten mukaan viitasammakkoa uhkaa sopivien elinympäristöjen häviäminen. Haitallisia ympäristömuutoksia aiheuttavat muun muassa maa- ja vesirakentaminen viitasammakon esiintymisalueilla.

Kalasto ja kalaväylät

Hillonlahti on erittäin suotuisa kuhan lisääntymisalue. VELMU-karttapalvelun mukaan lahdella on myös suotuisia ahvenen ja hauen lisääntymispaikkoja. Haminan-Virolahden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan kuhan tilanne alueella on erityisen huono. Luonnollisen poikastuotannon suojelemiseksi on suositeltu mittavia kalastusrajoituksia, koska istutukset eivät

ole johtaneet kuhakannan elpymiseen. Lupamenettelyssä ei ole arvioitu vaikutuksia kuhan ja muiden lajien poikastuotantoon. Myös Summanlahden ja Paksuniemen edustan merialue on luokiteltu suotuisaksi ahvenen, silakan, tokkojen ja kuoreen poikastuotantoalueeksi, joka olisi tullut ottaa huomioon putkirakennelmien sijoittelussa.

Haminanlahteen laskevassa Vehkajoessa ja Summanlahteen laskevassa Summanjoessa on elvytetty erittäin uhanalaisia vaellussiika- ja meritaimenkantoja. Vaelluskalojen kulkureitit Haminan edustan merialueella ovat merivesilaitoksen suolapitoisten jätevesien leviämialueella. Muutos suolapitoisuudessa voi saada kalat välttämään aluetta ja siten estää niiden pääsyn jokiin. Myöskään yhteisvaikutuksia Haminan akkumateriaalitehtaan purkuvesien kanssa ei ole arvioitu.

Metsähallituksen luontopalveluiden kartoituksissa tavattiin Hillonlahden suulla molempina vuosina rantanuoliainen, joka on Suomessa esiintyvistä luonnonvaraisista kaloista ehkä harvinaisin. Lajia esiintyy meillä vain Suomenlahden itäosien vähäsuolaisessa vedessä Pyhtään ja Virolahden välisellä merialueella. Rantanuoliaista on havaittu vain 0,5–3 metrin syvyisiltä ja kevyesti liejuisilta hiekkapohjilta suojaisilta paikoilta. Pohjat ovat rehevöityneet ainakin osalla esiintymisalueista, ja laji on hävinnyt muutamalta paikalta. Esiintymisalueiden vähäisyys nostaa lajin häviämiskä. Laji on uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävä ja se on EU:n luontodirektiivin liitteen II ensisijaisesti suojeltava laji (varauksella). Laji kärsii rehevöitymisestä ja pohjalle saostuvasta kiintoaineesta. Lupapäätöksessä ei ole otettu huomioon, kuinka suolainen vesi (34 g/l) vaikuttaa vähäsuolaisessa vedessä esiintyvään rantanuoliaiseen.

Laitoksen järjestelmiin voi päätyä vesieliöstöä. Imuputken suulle asennettava ritilä ehkäisee suurempien kalojen päätyminen järjestelmään, mutta kalojen poikaset ja kutu sekä pieneliöt päätyvät imuputkeen. Vedenoton yhteisvaikutuksia vesieliöstöön ei ole arvioitu Googlen palvelin keskustusten mittavan jäähdytysvedenoton ja -purun kanssa.

Sedimenttien haitta-aineet

Lupaviranomainen ei ole edellyttänyt ruoppausalueen pohjasedimenttien haitta-aineiden tutkimista, vaikka hankealueen vieressä on sijainnut Länsi-Euroopan suurin kyllästämö, kaksi sahaa ja öljysatama. Kyllästämöltä on aikalaistietojen mukaan johtanut oja suoraan Hillonlahteen, ja alueella on sattunut useita öljyvuotoja. Maaperään ja edelleen Hillonlahden sedimentteihin on kulkeutunut todennäköisesti paljon valumia. Satamaa rakennettaessa mereen on myös ajettu suuria määriä erilaista täyttömaata, jonka laadusta ei ole tietoa. Suunniteltu merivesilaitos on tulossa Hillonniemen ensimmäisen sahan tontille. Kyllästettyä sahatavaraa ja pylväitä on varastoitu Puotelinpohjan itärannalla.

Vuonna 2019 teetetyn selvityksen mukaan maaperä on kyllästämön toiminnan aikana voimakkaasti kontaminoitunut kreosotilla sekä arseenia, kromia ja kuparia sisältävillä CCA-suolakyllästeillä. Maaperänäytteistä löytyy edelleen

kreosootin komponentteja ja hiilivetyjä, muun muassa ohjearvon ylittäviä polyaromaattipitoisuuksia. Pohjavesitarkkailussa on vuonna 2019 analysoitu vesistä öljyhiilivetyjä, fenolia ja metalleja.

Sahoilla käytettiin pitkään puunkyllästysaineena KY-valmistetta, jossa tehoaineena olivat kloorifenolit ja joka sisälsi epäpuhtautena myös dioksiineja ja furaaneja. Suomen ympäristökeskuksen selvitysten mukaan haitta-aineita on päässyt rannalla sijainneista laitoksista valumaan suoraan tai täytemaiden mukana vesistöihin.

Hakemuksen täydennyksenä esitetyn vuoden 2017 merisedimenttien yhteistarkkailuraportin mukaan Hillonlahden näytepisteen normalisoidut organotina-, PAH- ja öljyhiilivetyypitoisuudet olivat pintasedimenttinäytteessä (0–5 cm) taustapitoisuutta korkeammat, 1A-tasoa. 1B-tason organotinapitoisuuksia mitattiin Paksuniemen edustalla sataman näytepisteillä Ha2 ja Ha3.

Hillonlahden sedimenteistä ei ole tutkittu metalleja eikä esimerkiksi kreosootin ainesosien pitoisuuksia, kuten fenolia. Satamassa käsitellään edelleen kreosootilla käsiteltyjä pylviä, ja sitä on käytetty ratapölkkyissä, joita on vielä lahden ympäristössä vanhoilla raiteilla. Kreosootti on erittäin myrkyllistä vesieliöille. Kreosootin PAH-yhdisteiden (esimerkiksi fenantreeni, fluoreeni, fluorantreeni ja pyreeni) on todettu kertyvän ravintoverkkoon. Hapettomissa olosuhteissa kreosootin ainesosien hajoamista ei ole havaittu. Hillonlahden pohjasedimentit tulee tutkia ruoppausvyötyteen asti. Myös mahdollisten KY5-kyllästeiden sisältämät vaaralliset aineet, kuten dioksiinit, furaanit ja raskasmetallit, tulee selvittää syvemmistä pohjasedimenteistä.

Ympäristövaikutusten arviointi

Hanke liittyy CNGR Finland Oy:n akkumateriaalitehdashankkeeseen, johon on tehty ympäristövaikutusten arviointi (YVA) vuonna 2020. Prosessivesilaitos ei kuitenkaan sisällynyt YVA-menettelyyn. Akkumateriaalitehdas ei pysty toimimaan ilman prosessivesilaitosta, joten se on oleellinen osa CNGR Finland Oy:n hanketta. Hillonlahdella on monia erityisiä luontoarvoja, joiden vuoksi prosessivesilaitos olisi tullut sisällyttää akkumateriaalitehtaan ympäristövaikutusten arviointiin. Tällöin vesirakennustöiden sekä vedenoton ja -purun ympäristövaikutukset ja sijoitusvaihtoehdot olisi selvitetty osana tehdashanketta. Valituksessa on viitattu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 3 §:n 1 ja 2 momenttiin sekä liitteeseen 2. Asiassa kyseeseen tulisivat ainakin yhteisvaikutus vaelluskaloihin ja merialueen suolaantumiseen yhdessä Haminan akkumateriaalitehtaan jätevesien ja Tuike Finland Oy:n palvelin keskusten jäädytysveden oton ja purun kanssa (liitteen 2 kohta 1 b), Hillonlahden lailla rauhoitettu, osin uhanalainen luonto ja suojellut luontotyypit (kohdat 2 b ja c) sekä putkien asentaminen satamaan maan päälle, jolloin Hillonlahteen ei tarvitse kajota, ja vaihtoehtoiset veden otto- ja purkupaikat, joissa ei esiinny rantanuoliaista ja jotka eivät aiheuta haittaa vaelluskaloille ja/tai veden kerrostumista (kohta 3 h).

Rejektivesi ja mallinnuksen suolakuormitus

Luvassa ei ole esitetty rajoituksia purettavan veden koostumukselle. Mallinnus on tehty suolamäärällä 12 g/l, mutta purkuveden suolapitoisuus voi olla moninkertainen, koska purkuveden koostumusta koskevia lupaehtoja ei ole. Myöskään lämpötilaa ei ole mainittu. Suomesta ei löydy esimerkkiä vastaavasta toiminnasta ja rejektiveden purkamisesta näin suuressa kokoluokassa.

Mallinnuksen lähtötiedot ovat suolakuormituksen osalta väärin. Otettavan veden määrä saa luvan mukaan olla 90 000 m³ ja purettavan 10 000 m³, joten purettavan veden suolapitoisuuden tulisi olla tällöin 9-kertainen otettavaan veteen verrattuna eli 36 g/l, ellei suolaa ole tarkoitus ottaa talteen. Päätöksestä tai lupahakemuksesta ei käy ilmi, mihin mallinnuksessa käytetty pitoisuus 12 g/l ja ilmoitettu suolakuormitus 1,4 kg/s perustuvat. Määrä ei vastaa vuorokaudessa otettavan veden sisältämää suolamäärää. Suolakuormitus on 4,2 kg/s ja purkuveden suolapitoisuus mallinnuksen lähtötietoa kolme kertaa suurempi, mikä vastaa valtamerten suolapitoisuutta ja on noin 10-kertainen purkualueen suolapitoisuuteen verrattuna.

Lupaviranomainen ei ole tarkastanut mallinnuksen lähtötietoja suhteessa luvan mukaisiin vesimääriin. Mallinnuksen suolapitoisuus ja suolakuormitus koskee vedenottomäärää 30 000 m³/vrk, kun purkuveden määrä on samanaikaisesti 10 000 m³. Suolaisen rejektiveden purku tapahtuu samalle vesialueelle kuin CNGR Finland Oy:n prosessijätevesien purku, mutta yhteisvaikutusta ei ole arvioitu, vaikka kysymys on saman tehtaan prosessivesikuormituksesta.

Muistutukset ja vesienhoidon toimenpideohjelma

Lupaviranomainen on jättänyt huomioimatta useat kuulemisaikana jätetyt muistutukset. Kaakkois-Suomen Kalatalouskeskus ry, Kymen kalatalousalue ja Haminan-Vironlahden kalatalousalue ovat arvioineet muistutuksissaan, että hanke voi vaarantaa purkualueen vesimuodostuman hyvän ekologisen tilan saavuttamisen. Varsinais-Suomen ELY-keskus on arvioinut, että hanke voi heikentää rejektivesien purkualueen tuntumassa alusveden happitilannetta, millä voi olla vaikutusta sisäiseen kuormitukseen, pohjaeläimistöön ja kalastoon.

Lupaviranomainen ei ole ottanut huomioon Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaa 2022–2027. Vaikutusalue kärsii voimakkaasta sisäisestä kuormituksesta, ja purkualueen sedimentin fosforin pidätyskyky on hyvin heikko. Hapen vähetessä pohjasedimentin fosfori palautuu veteen ja luonnollinen typenpoisto heikkenee. Vesipatsaaseen palautuneet ravinteet kiihdyttävät rehevöitymistä.

Hankealueen ja Pyhtää-Kotka-Hamina-merialueen sedimenttien tilaa on tutkittu laajasti vuonna 2017. Kaikilla uloimmilla ja samalla myös syvimmillä näyteasemilla (30–40 m) oli olematon tai lähes olematon hapellinen pintakerros ja näytteissä lievää tai selvää rikkivedyn hajua. Toisaalta myös huomattavasti matalammalla, erillisissä altaissa sijaitsevilla näyteasemilla

hapellinen pintakerros oli hyvin ohut ja näytteissä oli lievää tai selvää rikkivedyn hajua.

Kotkan-Haminan sisäsaariston ekologinen tilaluokka on tyydyttävä. Fosforipitoisuuden vähentämistavoite on 8 prosenttia ja klorofylli a-pitoisuuden 35 prosenttia. Summan edustan ekologinen tilaluokka on välttävä. Fosforipitoisuuden vähentämistavoite on 28 prosenttia ja klorofylli a-pitoisuuden 33 prosenttia.

Merivesilaitoksen purkuvesillä voi olla haitallisia vaikutuksia myös Vehkajoen ja Summanjoen ekologiseen tilaan. Jos purkuvesien suolapitoisuus vaikuttaa haitallisesti vaellussiian ja meritaimenen nousemiseen näihin jokiin, vaikutus ilmenee kyseisten jokien ekologisessa laatuluokassa. Jokien vaelluskaloilla on merkittävä painoarvo jokien ekologisen laatuluokan määräytymisessä.

Puutteet tiedonsaannissa ja kuulutuksissa

Vedenalaisen luonnon kartoituksen raportti (2024) ei ollut nähtävillä hakemuksen kuulutuksen aikana eikä sen jälkeen. Putkireitin asemapiirustus, tieto purkuputken diffuursorista ja imupään periaatepiirustukset eivät olleet nähtävillä kuulutuksen aikana. Lupahakemus olisi tullut kuuluttaa vasta keskeisten selvitysten valmistuttua. Valituksessa on lisäksi muutenkin arvosteltu hankkeen hakemusasiakirjojen julkaisemista ja salassapitoa.

2. Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry:n valitus

Yhdistys on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja asia palautetaan uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Putkien sijoittaminen Hillonlahden pohjaan

Putkien pohjaan sijoittamisen vaikutusta luontoarvoihin veden alla ja rantavyöhykkeellä ei ole selvitetty riittävästi. Hakemuksessa on verrattu putkien sijoitusuran etäisyyttä todettuihin luontoarvoihin perustelematta, miksi 100 metrin etäisyys meriuposkuoriaisen esiintymästä estää töiden vaikutuksen lajiin. Hillonlahden leveys vaihtelee 150–400 metrin välillä. Kapeimmillaan se on lahden suulla Paksuniemessä noin 65 metriä leveä. Vaikutuksia vedenalaisiin luontoarvoihin ja rantaluontoon hallitaan rakentamisaikana mahdollisesti suojaverhoihin, mutta luvassa sitä ei ole suoraan edellytetty. Lupaviranomainen on luottanut hakijan arvioon siitä, että rakentamisesta johtuva samentuminen vesialueella on lievää ja lyhytkestoista.

Hakemuksessa on harhaanjohtavasti rinnastettu putkien upottamisesta johtuva samentuminen jokivedestä aiheutuvaan ajoittaiseen samentumiseen Summanlahdella. Luvassa on mahdollistettu kaivu-, puhallus- tai imuoperaatiosta aiheutuva enintään 35 000 m³:n vedenalainen läjitys, ja

putkien tieltä rakennusaikana siirrettyjen läjitysmassojen on uskottu liikkuvan takaisin putkille kaivettuun uraan.

Luvassa on määrätty toiminta-ajasta vain voimakasta veden samentumista aiheuttavien töiden osalta määrittämättä, mitä voimakas veden samentuminen on. Samoin on jäänyt epäselväksi, mitä lupamääräyksessä 16 on tarkoitettu laaja-alaisella vesialueen samentumisella, jonka seurauksena luvanhaltijan tulee ryhtyä ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Lupamääräykset eivät ohjaa ehkäisemään pohjan muokkaamisen vaikutuksia ennalta. Lupamääräys 16 on myös epälooginen: velvoittamalla suojaamaan toimenpidealue, jos veden samentuminen on jo levinnyt toimenpidealueen ulkopuolelle uhaten luontotyyppisiä ja -arvoja sisältäviä lahdelmia, uhkaa ei voida hallita eristämällä toimenpidealue. Lupaviranomainen on tältä osin asettanut hakijan esittämää lievemmän lupamääräyksen.

Lupamääräyksissä ei ole edellytetty tunnistamaan, miten veden eriasteinen samentuminen vaikuttaa Hillonlahden luontoarvoihin veden alla ja rantavyöhykkeellä. Asiaan vaikuttavia tuuli-, aalto-, ja virtaamaoloja ei ole edellytetty tarkasteltavaksi esimerkiksi töiden jaksotuksen kannalta.

Putket sijoitetaan eri vaiheissa vuosien 2025–2033 aikana. Yhdeksän vuoden kuluessa pohjan muokkausta tapahtuu useamman kerran, ja rakentaminen tapahtuu ainakin kolmessa eri vaiheessa. Luvassa ei ole määrätty rakentamisen vaikutusten seuraamista alueen luontoarvoihin.

Lupa mahdollistaa myös vedenalaisen räjäytys- ja louhintatyön sekä massojen siirron alueen ulkopuolelta. Luvassa ei ole määrätty niitä koskevien haittojen ehkäisystä ja vaikutusten hallinnasta.

Luonnonsuojelulain ja EU:n luontodirektiivin vastaisuus

Aluehallintoviraston päätös on luonnonsuojelulain ja EU:n luontodirektiivin vastainen. Hakemuksen mukaan Hillonlahdella on havaittu vaarantunutta ja luonnonsuojelulain nojalla suojeltua suojaisat näkinpartaispohjat -luontotyyppiä, silmälläpidettävää merinäkinruohopohjat-luontotyyppiä, kalvasärviäkaskuvustoa ja sen muodostamaa ärviäpohjat-luontotyyppiä, silmälläpidettävää merihapsikkaa sekä luonnonsuojelulla suojeltua ja luontodirektiivin liitteeseen II kuuluvaa meriuposkuoriaista. Hakemuksessa on todettu, että putken asentaminen tuhoaa pieneltä alalta pohjan elinympäristöä. Sitä, missä ennakoitu tuho tapahtuu ja miten, ei ole määritetty.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen lausunnon mukaan putken asennusvaiheen aiheuttama samentuminen vaikuttaa lahden etelä- ja pohjoisrantojen luontoarvoihin. Hillonlahden pohja on pääasiassa savinen, ja savi on hienojakoisuutensa vuoksi erityisen herkkä pölyämään ja hidas sedimentoitumaan takaisin pohjalle varsinkin Hillonlahden kaltaisilla suojaisilla vesialueilla. Pitkäkestoisesta ja intensiivisestä samentumasta voi aiheutua eläinten karkottumista ja menehtymistä sekä runsasta sedimentaatiota, joka voi johtaa upos- ja pohjakasvillisuuden kuolemiseen

valon puutteessa. Valituksenalaisessa päätöksessä on perusteluja esittämättä katsottu, ettei hanke lupamääräysten mukaisesti toteutettuna heikennä suojelun piirissä olevia luontoarvoja. Lupamääräykset ovat riittämättömiä ehkäisemään uhkaa luontoarvoille.

Hillonlahden rannoilla esiintyy erityisesti suojeltua, uhanalaista suolapunkaa. Hoitotalkoissa vuonna 2022 yhtä esiintymää Putviikinlahdella ei löytynyt, koska lieju oli peittänyt sen alleen. Hillonlahden rantojen liettyminen muodostaa jo nykyoloissa uhkan suolapungalle. Putkien asentaminen lahden pohjaan lisää uhkaa merkittävästi.

Putkien sijoittaminen maalle

Kaakkois-Suomen ELY-keskus on esittänyt, että luontohaitat voidaan välttää sijoittamalla putket kulkemaan olemassa olevan ja suunnitellun tiestön rinnalla, kun otetaan huomioon rannoilla olevat uhanalaisten lajien esiintymät. Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole perusteltu, miksei lupaharkinnassa ole arvioitu putkien sijoittamista Hillonlahti kiertäen. Kysymys on keskeinen luvan lainmukaisuuden kannalta, sillä ohjaamalla putkien sijoittaminen Hillonlahden pohjaan lupapäätös on luonnonsuojelulain vastainen. Ratkaisulla on aiheutettu riski toiminnan haitallisista vaikutuksista luonnonsuojelulain suojaamaan luontotyyppiin (suojaisat näkinpartaisniityt) ja lajiin (meriuposkuoriainen). Vaikutusalueella esiintyy myös useita muita luontoarvoja, joita hanke uhkaa. Putket tulee sijoittaa kulkemaan maata pitkin Hillonlahti kiertäen aiheuttamatta haittoja alueen luontoarvoille.

Hillonlahden pohjasedimentit

Päätöksessä ei ole edellytetty Hillonlahden pohjasedimenttien selvittämistä. Alueen aiempi teollinen historia, esimerkiksi kyllästämötoiminnan vaikutus, ilmenee todennäköisesti edelleen lahden pohjakerrostumissa. Putkien sijoittaminen edellyttää kerrostumien läpäisemistä. Hillonlahden pohjaan todennäköisesti kerrostuneet haitalliset aineet ovat tällä hetkellä oletettavasti melko stabiilissa tilassa, mutta pohjaan kajoaminen saa ne liikkeelle tavalla, jonka hallitseminen on haasteellista.

Hakemuksessa on viitattu Summanlahden edustalla tehtyihin mittauksiin, joissa on havaittu Sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohjeen mukaisesti normalisoituina pitoisuuksina tributyylitinaa tasoilla 1A ja 1B, trifenyylitinaa tasoilla 1 ja 1A, öljyhiilivetyjä tasolla 1A sekä PAH-yhdisteitä tasoilla 1 ja 1A. Siihen, mistä havaitut aineet ovat Summanlahdelle mahdollisesti kulkeutuneet, ei ole otettu kantaa.

Kalasto

Hakemuksen mukaan suunniteltujen putkilinjojen kulkiessa alusvedessä ja ainakin osin pohjaan upotettuna hankealue ei sijoitu vaelluskalojen pääasialliselle nousureitille ja kalaväylälle eivätkä putket aiheuta vaellusestettä. Päätöksessä ei ole tunnistettu Vehkajoen ja Summanjoen kalataloudellisten kunnostusten merkitystä. Mittavat, useita vuosia jatkuneet

kunnostukset ovat luoneet edellytykset vaelluskalojen paluulle jokien valuma-alueelle. Hillonlahdella ja Summanlahdella tapahtuvia toimia tulee arvioida myös vaelluskalakantojen kannalta.

Tarkkailusuunnitelma

Toiminnan tarkkailua koskeva suunnitelma ja lupamääräykset ovat riittämättömiä. Rakentamisajan tarkkailu koskee vain vedenlaadun tarkkailua. Luvassa ei ole edellytetty luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten seurantaa. Myöskään pohjasedimenttien sisältämien aineiden kulkeutumista ja vaikutuksia ei tarvitse selvittää.

Vesienhoidon tavoitteet

Hanke on vesienhoitolain 21 §:n vastainen, sillä se voi estää tai hidastaa hyvän tilan saavuttamista vuoteen 2027 mennessä. Hakemuksessa on tarkasteltu vedenoton ja purun vaikutuksia määrittämällä tarkastelualueeksi koko Haminan rannikkovesistö, jolloin on välttytty arvioimasta toiminnan vaikutuksista rajatumpiin meren osiin, kuten Hillonlahteen ja Summanlahteen. Myös rakentamisen aikaisia vaikutuksia on tarkasteltu tilanteessa, jossa putkia lisätään vaiheittain pidemmällä aikavälillä sen sijaan, että toimenpiteet tehtäisiin kerralla.

Vesienhoitolain ja vesipuitedirektiivin mukaan vesien tilan pitäisi kehittyä kohti hyvää. Haminan edustan vesimuodostumien ekologinen ja kemiallinen tila on arvioitu tyydyttäväksi. Valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta voi estää hyvän tilan saavuttamisen tai hidastaa sitä, mikä on lain ja direktiivin vastaista.

Rejektiveden johtaminen

Rejektiveden johtamista mereen ei tule sisällyttää lupaan, koska poistoveden koostumuksesta ja vaikutuksesta purkuvesistöön ei ole esitetty hakemuksessa riittäviä tietoja. Vaihtoehtoisesti lupaviranomaisen tulee edellyttää hakijaa esittämään riittävät tiedot uutta lupaharkintaa varten.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksista julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Haminan kaupungissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto valituksesta. Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Haminan kaupungille, Haminan kaupungin ympäristönsuojelu- ja kaavoitusviranomaisille, Haminan Vedelle ja Kymenlaakson museolle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan viitannut valituksenalaisen päätöksen ratkaisuun ja sen perusteluihin sekä todennut, että sen tietojen mukaan hankkeen vaikutusalueella ei ole Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita eikä muita luonnonsuojelualueita, joiden rauhoitusmääräykset tai luontoarvot olisi tullut ottaa huomioon luvan myöntämisedellytyksiä arvioitaessa. Tiedossa ei myöskään ole, että Hillonlahti kuuluisi luonnonsuojelulailla tiukasti suojeltuihin luontotyyppeihin tai luontodirektiivin liitteessä I mainittuihin ensisijaisesti suojeltuihin luontotyyppeihin, kuten valituksessa mainittuun rannikon laguunit -luontotyyppiin. Vedenlaisen meriluonnon karttapalvelussa Hillonlahti on merkitty kuuluvaksi kyseiseen luontotyyppiin, mutta aluehallintoviraston tietojen mukaan karttapalvelussa näkyvät mereen yhteydessä olevat laguunit on tunnistettu paikkatietoaineistosta ilman, että niiden tosiasiallista kuulumista kyseiseen luontotyyppiin olisi varmistettu tai aluetta osoitettu suojelualueeksi. Selvityksissä havaitut suojeltavat lajit ja luontotyypit on otettu huomioon luvassa ja sen myöntämisedellytyksiä harkittaessa.

Hakija on hakenut putkien asentamista merialueelle, ja aluehallintovirasto on arvioinut luvan myöntämisen edellytyksiä hakemuksessa esitetyn putkireitin perusteella. Aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa velvoittaa hakijaa muihin reittivaihtoehtoihin, kuten putkien sijoittamiseen maa-alueelle. Päätöksellä on myönnetty lupa vesilain soveltamisen piiriin kuuluviin toimenpiteisiin eli vedenotto- ja paluuputkien asentamiseen sekä meriveden ottamiseen ja paluueden johtamiseen. Lupa on myönnetty hakemuksen ja sen täydennyksen mukaisena. Louhinnasta ei ole määrätty, koska 14.8.2023 päivytyssä täydennyksessä on todettu, että pohjatutkimustulosten perusteella merenpohjaa ei tarvitse louhia. Tarkkailusta on määrätty vesimäärien sekä rakentamis- ja käytönaikaisen meriveden laadun osalta. Paluueden laadusta ja kuormituksesta sekä niiden tarkkailusta ei ole määrätty, koska hakemus ei ole sisältänyt näitä tietoja ja ne tulevat arvioitavaksi vasta vedenkäsittelylaitoksen ympäristöluvassa. Hakemuksen mukaan paluuvesi on merivettä, jonka koostumussuhde ja aineiden pitoisuudet ovat muuttuneet, lukuun ottamatta pieniä määriä pesuainekemikaaleja, joita joudutaan ajoittain käyttämään kalvotekniikkaan perustuvan käsittelyprosessin puhdistuksessa.

Hakemuksen kuuluttamisen jälkeen hakija on laatinut ja toimittanut Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen 15.12.2023 päivytyssä lausunnossa edellytetyn Hillonlahden vedenalaisen luonnon selvityksen. Samassa yhteydessä hakija on toimittanut tarkennetut piirustukset vedenottoputken imupäästä ja purkuputken purkupäästä. ELY-keskus on aluehallintoviraston pyynnöstä antanut selvityksestä uuden lausunnon 8.11.2024. Muilta osin aluehallintovirasto on katsonut, että selvitys ja piirustukset eivät ole sisältäneet sellaista tietoa, joka olisi vaikuttanut luvan myöntämisen edellytyksiin tai yleisiin tai yksityisiin oikeuksiin tai etuihin siten, että hakemus olisi tullut kuuluttaa tai pyytää siitä muita lausuntoja uudelleen.

Haminan kaupungin kaavoitusviranomaisen on ilmoittanut, että se ei anna vastinetta.

Haminan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on vastineessaan todennut, että pohjan kaivun aiheuttamaa veden samentumista on tarpeellista vähentää sopivalla verhorakenteella, asennustöitä tauottamalla tai muulla soveltuvalla tavalla pohjaeläimistön ja muun vesiluonnon suojelemiseksi. Lupaa voidaan edelleen puoltaa. Hankkeessa ei ole tarpeen käynnistää YVA-menettelyä, koska merivesilaitos ei ole vain suunnitellun akkumateriaalitehtaan osaprosessi. Puhdistettua merivettä johdettaisiin muillekin sitä haluaville teollisuuslaitoksille. Lisäksi merivesilaitoksen suolapäästö olisi minimaalinen verrattuna akkumateriaalitehtaan suolapäästöön.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on vastineessaan todennut muun ohella, että samentuman ja kiintoaineen leviämisen vaikutuksia on osin vaikea arvioida, koska hakemuksessa tai päätöksessä ei ole linjattu, mitä ruoppaustekniikkaa aiotaan käyttää. Ruoppausmassan poistossa ja sen uudelleen sijoittamisessa kaivannon reunaan on oleellista, tehdäänkö työ kaivulla, imuruoppauksella vai puhallus-/suihkutustekniikalla. Tässä mielessä samentuman havaitsemista ja leviämisen hallitsemista koskeva huoli on aiheellinen. Hillonlahden ruoppaus- ja asentamistöistä sekä rejektivesien johtamisesta aiheutuvat vaikutukset ovat paikallisia, eikä niillä ennalta arvioiden ole vaikutusta vesienhoitosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden toteutumiseen.

Valituksissa sedimenteistä esiin tuodut huolet ovat aiheellisia. Hillonniemellä on toiminut suuri puunkyllästämö 1940-luvun lopulta 1990-luvun alkuun. Laitoksella menetelminä olivat sekä kreosootti- että suolakyllästys, joten PAH-yhdisteet ja raskasmetallit (arseeni, kromi ja kupari) ovat mahdollisia haitallisia aineita. Vanhojen ilmavalokuvien perusteella on perusteltua olettaa, että laitoksesta on voinut kulkeutua näitä aineita Hillonlahden sedimenttiin. Maaperän tilan tietojärjestelmään kirjattujen tietojen perusteella alueella on tehty selvityksiä 1980-luvun lopulla. Raportteja ei kuitenkaan ole löytynyt. Kirjausten perusteella voidaan olettaa, että nyt jo suljetun sisälahden Puotelinpohjan sedimenteistä olisi löytynyt kohonneita haitta-ainepitoisuuksia. Alueen maaperää on puhdistettu 1990-luvulla ja myöhemminkin, kun alueelle on rakennettu muuta teollisuutta. Näiden laitosten seurannan yhteydessä on havaittu, että alueen pohjavedessä on kohonneita PAH- ja raskasmetallipitoisuuksia.

Luonnonsuojelun kannalta valitus on osittain aiheellinen. Aluehallintovirasto ei ole ottanut päätöksessään huomioon ELY-keskuksen lausuntoa riittävällä tavalla. Rakentamisen aikaiset varotoimenpiteet eivät ole riittäviä kohteen lukuisten luontoarvojen säilymisen takaamiseksi. Jos hanke toteutetaan luvan minimimääräysten mukaan, hanke voi heikentää Hillonlahden luonnonsuojelulain suojelemia lajeja sekä luontotyyppiä luonnonsuojelulain vastaisesti.

Putkien sijoittaminen Hillonlahteen on käytännössä 35 000 m³:n ruoppaus- ja läjityshanke, joka tapahtuu matalassa, suljetussa ja pehmeöpohjaisessa laguunissa, jossa on harvinaisen paljon häirinnälle herkkiä luontoarvoja. Sedimentin läjittäminen putkilinjojen kaivamisen yhteydessä matalaan veteen

kaivannon viereen, josta sen odotetaan ajallaan laskeutuvan takaisin putkikaivantoon, pitkittää häirinnän ja resuspensaation kestoa. Mikäli sedimentissä on myrkyllisiä haitta-aineita, sedimentin leviäminen ja resuspensatio voivat vaikuttaa kielteisesti lahden alueella esiintyviin rauhoitettuihin eläimiin ja kasvillisuuteen myös leviävien myrkkujen vaikutuksesta. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti sedimentin myrkkypitoisuuksien selvittäminen on luonnonsuojelun kannalta tarpeen ennen kaivutoimenpiteitä.

Monessa vaiheessa toteutettavat rakentamistoimet pitkittävät välittömiä ympäristövaikutuksia sekä aiheuttavat niiden kumuloitumista, mikä vahvistaa hankkeen kielteisiä vaikutuksia luontoon. Hankkeen kielteiset vaikutukset olisivat pitkäaikaisia hankkeen pitkän keston sekä kohteen mataluuden ja pohjanlaadun vuoksi. Savi- ja liejuhiukkaset leijuvat vesipatsaassa pitkään ja pölyävät herkästi esimerkiksi aaltojen vaikutuksesta. Ne voivat näistä syistä kulkeutua toimenpidealueelta kilometrien päähän ja lisätä sameutta toimenpidealueella jopa 15 kuukauden ajan. ELY-keskus on vuonna 2024 antamassaan lausunnossa suositellut käyttämään mahdollisimman vähän pohja-aineksen pölyämistä aiheuttavia tekniikoita.

Useamman vuoden kestävä häirintä todennäköisesti tukahduttaisi suuren osan vedenalaisesta kasvillisuudesta, joka tällä hetkellä sitoo ravinteita ja sedimenttiä tuottaen samalla happea vesipatsaaseen. Tuloksena vedenlaatu heikkenisi leväkukintojen ja hiukkasmäärän lisääntymisen myötä, mikä estäisi kasvillisuutta palautumasta merenpohjaan. Ruopattujen pohjien on havaittu muuttuvan herkästi hapettomiksi, mikä voisi vahvistaa lahden sisäistä kuormitusta, jos putkien uraan jää muusta pohjasta erottuvia syvänteitä.

Muutokset haittaisivat merkittävästi myös alueen vesilinnustoa ja kalastoa poikastuotantoalueen menettämisen myötä. Hankkeen kielteiset vaikutukset luontoon voivat näin ollen muotoutua pitkäkestoisiksi ja vakaviksi. Luvassa ei ole ELY-keskuksen lausunnossa esittämistä vaatimuksista huolimatta vaadittu pölyävän sedimentin leviämistä estäviä suojaverhoja vaan suositeltu käyttämään leviämisen esteitä vasta sedimentin leviämisen havaitsemisen jälkeen. Päätöksen mukaisesti toteutettuna seuranta ei mahdollista havaitsemaan samentuman leviämistä ympäristöön tarpeeksi ripeästi, jotta luontoarvojen suojaaminen olisi mahdollista.

ELY-keskus ehdotti vuonna 2023 antamassaan lausunnossa putkilinjauksen siirtämistä maalle luontohaittojen välttämiseksi. Vaihtoehdoisen toteuttamistavan selvittäminen on yhä ajankohtaista ja luonnonarvojen säilymisen kannalta aiheellista.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on vastineessaan todennut, että vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa (VELMU) tehtyjen mallinnusten perusteella Hillonlahdella sijaitsee useiden kevätkutuisten kalalajien, kuten kuhan, ahvenen ja hauen, suotuisia ja erittäin suotuisia lisääntymis- ja poikastuotantoalueita. Kuhan osalta alue on määritetty käytännössä kokonaisuudessaan erittäin suotuisaksi poikastuotantoalueeksi.

Alueen kalataloudellinen merkitys on huomioitu myös Haminan-Virolahden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman ehdotuksissa kalastusrajoituksiksi sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen 28.1.2025 antamassa kalastusrajoituksia koskevassa päätöksessä.

Kalojen poikastuotannon turvaamisen kannalta olisi ollut selkeintä estää hankkeen vesistöön kohdistuvat toimenpiteet kokonaisuudessaan kalatalousviranomaisen lausunnossa esitetyllä ajanjaksolla. Myös ruoppauksen toteutustapaan ja kiintoaineen leviämistä estävien rakenteiden käyttöön olisi voitu asettaa haitallisten vaikutusten vähentämiseksi yksityiskohtaisempia ja velvoittavampia määräyksiä.

Hillonlahden sedimenttien mahdollista pilaantuneisuutta ei ole tuotu hakemuksessa esiin riittäväällä tavalla. Kalastoon kohdistuvat haittavaikutukset lisääntyvät, mikäli ruopattavat massat ovat pilaantuneita eikä niiden leviämistä pystytä estämään. Kaloihin kertyvät ja ravintoketjussa rikastuvat ympäristömyrkyt vaikuttavat lisäksi kalojen käyttökelpoisuuteen ihmisravintona. Koska sedimentin pilaantuneisuudella on vaikutusta suunnitellun putkilinjan toteutuskelpoisuuteen kalataloudellisista näkökulmista, haitta-aineet olisi ollut tarpeellista selvittää huolellisesti hakemusvaiheessa. Selvittämisen tarpeellisuutta korostaa vesistöiden pitkäkestoisuus, Hillonlahden koko ja suojaisuus sekä Hillonlahden merkitys kalojen kutu- ja poikastuotantoalueena.

Vedenotto- ja purkuputkien sijoittaminen pääosin maalle ja johtaminen mereen esimerkiksi Paksuniemen eteläpuolelta olisi ollut Hillonlahden kalaston olosuhteiden turvaamisen kannalta varteenotettava ja ennalta arvioituna suositeltavin vaihtoehto. Hakemusvaiheessa ei kuitenkaan ole esitetty vaihtoehtoista putkireittiä tai sen toteutustapaa ja vaikutuksia. Pääosin maalla kulkevaa putkilinjausta tulisi tarkastella Hillonlahden kautta kulkevaa putkilinjausta korvaavana vaihtoehtona.

Haminan Merivesilaitos Oy on vastineessaan vaatinut, että valitukset hylätään ja aluehallintoviraston päätös pidetään sellaisenaan voimassa. Vastineessa on todettu muun ohella, että merivedenottohanke on oma itsenäinen hankkeensa, jolla on tarkoitus toimittaa hyvälaatuista raakavettä Haminan sataman alueella olevalle teollisuudelle sekä mahdollisesti tulevaisuudessa varavettä Haminan Vedelle. Akkumateriaalitehtaan lisäksi kysyntää on ollut muulta sijoittumispaikkaa etsivältä vettä käyttävältä teollisuudelta.

Hanketta on valmisteltu yhteistyössä useiden viranomaisten kanssa, joiden arvioihin lupahakemukseen tarvittavista selvityksistä ja niiden laajuudesta on luotettu. Lupahakemuksessa on esitetty luvanhakijan valitsema vaihtoehto. Esisuunnitteluvaiheen aikana tarkasteltiin putkien sijoittamista satama-alueelle, ja se hylättiin teknistaloudellisesti heikompana vaihtoehtona. Neuvotteluissa ei tullut esille, että hanke kuuluisi YVA-menettelyn piiriin.

Vesistöön on asennettu vastaavia putkia vuosikymmenet, ja asennustapa on todettu kustannustehokkaaksi. Myös Haminassa johtoja on asennettu vesistöön 1970-luvulta lähtien. Nykyisillä kaksikerrosrakenteisilla putkilla asentaminen

on tullut entistä sujuvammaksi, ja vesistö rakentamisen kannattavuus ja turvallisuus ovat lisääntyneet.

Hanke on tarkoitus rakentaa kolmessa eri vaiheessa. Yksittäisen osuuden rakentaminen kestää enintään noin kuusi kuukautta. Hakemusvaiheessa on kuvattu niin sanottu pahin skenaario eli putkikaivannon kaivaminen kokonaisuudessaan. Suunnittelun edetessä on päädytty putkien asentamiseen pääasiallisesti laskemalla painotettu johto pohjaan, johon se painuu ilman muita toimenpiteitä. Hillonlahden pohja on valtaosin hyvin pehmeää liejua tai savea, ja arviolta noin 80 prosentilla putkireitistä ei tarvita kaivua.

Rakennustyön aiheuttama veden samentuminen kestää vain muutamia kuukausia kerrallaan. Alueen eliöstö, luonto ja kasvillisuus ovat tottuneet veden laadun luontaiseen vaihteluun, joten putkien asentaminen ei aiheuta oleellista muutosta niiden elinoloihin.

Valituksessa on viitattu EU-tuomioistuimen ratkaisuun C-525/20 (5.5.2022), jonka mukaan vesien tilan lyhytkestoinen tilapäinen heikkeneminen on kiellettyä. Ratkaisun mukaan vesien tilan lyhytkestoinen tilapäinen heikkeneminen on direktiivin 2000/60/EY ympäristötavoitteiden vastaista, ellei ole ilmeistä, että vaikutuksilla on vain vähäinen vaikutus vesimuodostuman tilaan eikä niistä voi seurata 4 artiklassa tarkoitettua vesimuodostuman huononemista. Lupahakemuksessa on esitetty hankkeen vaikutukset Hillonlahteen, joka on osa Summan edustan vesimuodostumaa (2_Ss_007).

Rakentamisvaiheen vaikutukset ovat tilapäisiä. Paikallinen samentuminen ja alueen teollisuudesta aikoinaan kulkeutuneiden hienoainekseen sitoutuneiden kuormitustekijöiden nousu työalueella on lievää ja työnaikaisilla rakenteilla alueellisesti rajattua. Vedenlaatu palautuu aiemmalle tasolle töiden päättymisen jälkeen. Vaikutusarvioinnin mukaan vedenlaatuun kohdistuva muutos on vähäinen eikä aiheuta muutoksia biologisten laatutekijöiden tilaan. Rakentamisaikaiset vaikutukset ovat vähäisiä eivätkä johda koko vesimuodostuman tilan huononemiseen yksittäisten biologisten laatutekijöiden tai ekologisen tilan osalta.

Mallinnus rejektivesien leviämisestä ja sekoittumisesta on tarkoitukseen soveltuva ja yleisesti Suomen sisämerialueilla käytetty. Laskentatarkkuus ja taustaoletukset ovat riittäviä sen varmistamiseksi, ettei malleihin jää epävarmuutta. Lisäksi mallien toimivuus on varmennettu mittauksin. Mallit huomioivat pitkän aikavälin vaikutukset sekä muuttuvat meriolosuhteet.

Kaikkea laitokselle johdettavaa vesimäärää (enintään 90 000 m³/d) ei ole suunniteltu puhdistettavan korkean puhtaustason vedeksi, vaan osa vedestä voidaan käsitellä hyvin kevyesti. Lupahakemuksessa esitetty rejektivesien määrä (enintään 10 000 m³/d) ja siihen liittyvä vesistön suolapitoisuuden mallinnustarkastelu on tehty oikein.

Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry ja Puhtaan meren puolesta ry ovat antaneet vastaselityksen.

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry on antanut vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoo valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Sovelletut säännökset

Vesilain 2 luvun 7 §:n mukaan vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos: 1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua; tai 2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupaa ei saa myöskään myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa pintavesimuodostuman tai pohjavesimuodostuman tilatavoitteen saavuttamisen vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 20 a §:n vastaisesti tai jos vesitaloushankkeesta voisi aiheutua mainitun lain 20 b §:n vastaista vesimuodostuman tilan heikentymistä.

Vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset: 1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämistä siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään; 2) maisemoinnista ja muusta työn jälkien poistamisesta; sekä 3) vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien mukaan lupahakemuksessa on esitettävä muun ohella: 1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön; 2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

Vesilain 11 luvun 12 §:n 3 momentin (587/2011) mukaan jos tämän lain mukaista hakemusasiaa käsiteltäessä ilmenee hankkeen edellyttävän myös ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, lupaviranomaisen on määrättävä hakija tekemään kohtuullisessa ajassa ympäristölupahakemus uhalla, että vireillä oleva lupahakemus muussa tapauksessa jätetään tutkimatta.

Valtioneuvoston vesitalousasioista antaman asetuksen 2 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan hakemuksessa on lisäksi tarpeen mukaan esitettävä muun ohella ehdotus toimenpiteiksi hankkeesta aiheutuvien menetysten estämiseksi tai vähentämiseksi. Saman pykälän 2 momentin 1, 2 ja 4 kohtien mukaan hakemuksessa on lisäksi tarpeen mukaan esitettävä muun ohella 1) selvitys veden laadusta ja vesistön tilasta ja hankkeen vaikutuksista niihin; 2) selvitys kalastosta ja kalastuksesta ja hankkeen vaikutuksista niihin; 4) selvitys suojelualueista ja muista luonnonsuojelulain nojalla suojelluista kohteista ja arvio hankkeen vaikutuksista niihin.

Asiassa saatu selvitys

Hankkeen kuvaus

Haminan Merivesilaitos Oy:n hakemus koskee vesilain mukaisen luvan saamista vedenottoon merialueelta ja rejektiveden johtamiseen mereen sekä hanketta varten tarvittavien laitteiden rakentamiseen.

Hankkeen tarkoituksena on ottaa merivettä enimmillään 90 000 m³/d Haminan Hillonlahden edustalta Paksuniemen lounaispuolelta ja johtaa se putkissa merenpohjaa pitkin Hillonlahden pohjukkaan kiinteistölle 75-402-1-187 rakennettavaan meriveden käsittelylaitokseen. Käsittelylaitoksessa tuotetaan merivedestä ensisijaisesti prosessivettä teollisuudelle, kuten suunnitellulle akkumateriaalitehtaalle, ja tarvittaessa laitos voisi valmistaa myös talousvettä Haminan kaupungille. Käsittelylaitoksella syntyvä rejektivesi, enintään 10 000 m³/d, johdetaan merenpohjaa pitkin purkupisteeseen, joka sijaitsee noin 500 metriä vedenottopisteestä kaakkoon.

Putkia asennetaan merenpohjaan yhteensä neljä. Teollisuuden vedentarpeen on arvioitu kasvavan vähitellen, minkä takia hanke on suunniteltu toteutettavaksi vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa asennetaan vedenottoputki enintään 18 000 m³/d:n vedenottoa varten sekä paluuvesiputki. Toisessa vaiheessa asennetaan toinen vedenottoputki, jonka jälkeen vedenotto on enintään 36 000 m³/d, ja kolmannessa vaiheessa kolmas ja viimeinen vedenottoputki, jonka jälkeen vedenottomäärä on yhteensä enintään 90 000 m³/d. Käsittelylaitokselta takaisin mereen johdettavan rejektiveden määrä kasvaa vastaavasti kolmessa vaiheessa 6 000 m³/d:stä ensin 8 000 m³/d:een ja lopulta 10 000 m³/d:een.

Putket painotetaan betonilla ja asennetaan Hillonlahden alueella merenpohjan alapuolelle. Putkia varten kaivetaan, puhalletaan tai imetään ura, johon putket lasketaan. Kaivannon syvyys on keskimäärin 1,5–2 metriä. Massat sijoitetaan merenpohjaan uran sivuun, josta niiden on hakemuksessa arvioitu valuvan takaisin uraan. Kaivuosuudella putkien väli on noin 1–1,5 metriä. Niissä kohdin, joissa putket lasketaan pohjaan, ne asennetaan noin 5–10 metrin etäisyydelle toisistaan. Vedenottoputkien ja purkuputken reitit haarautuvat paalun 2 000 kohdalla. Putkireitin leveys vaihtelee noin kahden metrin ja 40 metrin välillä, ja sen kokonaispinta-ala on yhteensä noin 4,1 hehtaaria.

Ensimmäisessä vaiheessa ruopattavan massan määräksi on arvioitu 14 000 m³kr. Vaiheissa 2 ja 3 ruoppausmassaa on arvioitu olevan noin 10 000 m³kr asennettavaa lisäputkea kohti eli yhteensä 20 000 m³kr. Lupaa on alun perin haettu myös vedenalaiseen louhintaan. Hakemuksen täydennyksessä on kuitenkin todettu, ettei hanke pohjatutkimusten perusteella edellytä louhintaa.

Vedenottoputkien aukkoihin asennetaan ritilät, ja aukon alareuna asennetaan noin 2,5 metriä merenpohjan yläpuolelle, jolloin pohjasedimentti ei pääse kulkeutumaan putkeen. Purkuputken päähän rakennettavan purkurakenteen pää suunnataan noin 50 asteen kulmassa pintaa kohden, ja rejektivesi puretaan kolmen diffuusorin kautta mereen. Purkurakenteen korkein kohta on noin viisi metriä merivedenpinnan alapuolella. Meriveden syvyys on vedenottoasteessa noin 11 metriä ja purkupisteessä noin kuusi metriä keskivedenpinnasta mitattuna.

Hankealueen kuvaus

Hillonlahti on noin kaksi kilometriä pitkä, suojainen ja matala merenlahti, jonka vesisyvyys on enimmillään kaksi metriä. Hillonlahden suulla Paksuniemen länsipuolella vesisyvyys kasvaa nopeasti yli kymmeneen metriin. Paksuniemen eteläpuolella on noin 500–1 000 metrin etäisyydelle rannasta ulottuva matalampi vesialue, jossa vesisyvyys on pääosin alle kuusi metriä.

Hillonlahden eteläranta on rakennettua teollisuusaluetta, mutta pohjoisranta on vähemmän muokattu ja osin luonnontilainen. Hillonlahden saaria on yhdistetty ja maa-aluetta laajennettu ylijäämämailla 1950-luvulta lähtien. Hillonlahden pohja muodostuu pääosin pehmeistä sedimenttikerroksista, joiden keskipaksuus on noin yhdeksän metriä, paksuimmillaan 25 metriä.

Hakemuksen mukaan hankealueen ja laajemminkin Pyhtää-Kotka-Hamina-merialueen sedimenttien tilaa on tutkittu edellisen kerran vuonna 2017. Hakemuksen täydennyksenä esitetty vuoden 2017 Pyhtää-Kotka-Hamina-merialueen sedimenttiselvitys liittyy Kymijoen ja sen edustan merialueen yhteistarkkailuohjelmaan. Selvityksessä on tutkittu pintasedimenttinäytteistä (0–5 cm) öljyhiilivetyjä, tina- ja PAH-yhdisteitä sekä ftalaatteja. Hankealueella tai sen tuntumassa sijaitsevilla tarkkailupisteillä Ha3, Ha4 ja Ha5 tributyylitinan normalisoidut pitoisuudet olivat tasoa 1A (Ha4 ja Ha5) ja 1B (Ha3) ja trifenyylitinan tasoa 1 (Ha3 ja Ha5) ja 1A (Ha4). Öljyhiilivetyjen normalisoidut pitoisuudet olivat kaikilla edellä mainituilla tarkkailupisteillä tasoa 1A ja PAH-yhdisteiden tasoa 1 ja 1A. Ftalaattien pitoisuudet jäivät alle määritysrajan.

Vesistövaikutukset

Hakemuksen mukaan putkien asentamistöistä voi aiheutua tilapäistä ja paikallista lievää samentumista ja kiintoainepitoisuuksien nousua työalueella. Hakija on arvioinut, että haitta on lyhykestoinen ja vedenlaatu palautuu aiemmalle tasolle pian töiden päättymisen jälkeen. Vesistöiden vaikutus

haitta-aineiden leviämiseen ja kertymiseen vesieliöstöön on arvioitu vähäiseksi pohjan pienten haitta-ainepitoisuuksien vuoksi.

Hakemuksessa on todettu, että vesienhoidon kolmannella kaudella 2022–2027 Haminan edustan vesimuodostuman ekologinen tila on määritelty tyydyttäväksi. Vesimuodostuma kuuluu Suomenlahden sisäsaariston pintavesityyppiin. Biologisten laatutekijöiden (kasviplankton, pohjaeläimet) perusteella vesimuodostuman tila on tyydyttävä, fysikaalis-kemiallinen tilaluokka on myös tyydyttävä ja hydrologis-morfologinen muuttuneisuus on hyvällä tasolla. Vesimuodostuman kemiallinen tila on hyvää huonompi. Bromattujen difenyylietterien laatu normi ylittyy asiantuntija-arvion mukaan kaikissa Suomen vesimuodostumissa.

Meriveden käsittelylaitoksen rejektivesi

Hakemuksessa on esitetty merivesilaitoksen vedenkäsittelyprosessin suunnittelun olevan käynnissä ja lähtökohtana suunnittelussa olevan pilot-kokeissa toimivaksi todettu käsittelyprosessi, johon kuuluvat muun ohella ultrasuodatus ja käänteisosmoosi.

Rejektiveden määrän on hakemuksessa arvioitu olevan noin kolmasosa otettavan raakaveden määrästä, jolloin sen suolapitoisuus olisi keskimäärin noin kolminkertainen purkualueen veteen verrattuna eli noin 12 g/l. Lisäksi rejektiveden mukana poistuu pieniä määriä kemikaalihuuhteluiden yhteydessä käytettyjä kemikaaleja. Hakemuksen liitteenä esitetyn rejektiveden sekoittumista ja merialueen suolapitoisuuden muutoksia koskevan mallinnuksen perusteella rejektivesi nostaa alusveden suolapitoisuutta purkupisteen lähialueella noin 0,05–0,2 g/l, ja suurimmillaan vaikutusalue ulottuu noin kilometrin etäisyydelle purkupisteestä. Suolapitoisuuden nousu pysyy kuitenkin merialueen luontaisen suolapitoisuuden vaihtelun sisällä, eikä alusveden suolapitoisuus nouse merkittävästi heikoissakaan sekoittumisolosuhteissa. Hakemuksessa on esitetty, että rejektivesien johtamisesta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella.

Luontoarvot

Hakemuksen mukaan Hillonlahti kuuluu Natura 2000 -luontotyyppiin rannikon laguunit, jollaisena se on itäisen Suomenlahden alueella lajistoltaan poikkeuksellisen edustava. 19.9.2024 päivätyn vesiluontoselvityksen mukaan Hillonlahden keskiosat, johon suunnitellut putkilinjat tulisivat sijoittumaan, ovat suurimmaksi osaksi kasvittomia, kun taas rantojen edustoilla kasvillisuus on huomattavasti monipuolisempaa. Vedenalaisista luontotyypeistä havaittiin muun muassa silmälläpidettäviksi arvioituja sätkin- ja merinäkinruohopohjia sekä Hillonlahden pohjoisrannalla vaarantuneeksi arvioitua suojaisat näkinruohopohjat -luontotyyppiä, joka on luonnonsuojelulain 64 §:n nojalla suojeltu. Hillonlahden pohjoisrannalla havaittiin lisäksi rauhoitetun meriuposkuoriaisen esiintymiä. Putket sijoittuvat noin 200 metrin etäisyydelle arvokkaista vesiluontokohteista, ja hakija on arvioinut, ettei putkien asentamisesta selvityksen perusteella aiheudu haitallisia vaikutuksia lahden

vesiluontoon, kun veden samentumista minimoidaan ja tarkkaillaan. Samentumisenesto tehdään kupla- tai silttiverholla, jos haitallista laaja-alaista veden samentumista ilmaantuu ja samentuminen uhkaa levitä uhanalaisia luontotyyppettä ja -arvoja sisältävillä lahdelmille.

Hillonlahden länsiosassa Saunasaaren ympäristössä ja Putviikin pohjassa kasvaa rauhoitettua, erityisesti suojeltavaa ja erittäin uhanalaista suolapunkaa. Vuoden 2019 seurantaraportin ja hoitosuunnitelman mukaan lajin esiintymät Hillonlahden rannoilla ovat elinvoimaisia. Laji kasvaa yleensä keskivesirajan tuntumassa, jolloin sen kasvustot jäävät usein pitkiksikin ajoiksi korkean meriveden peittämiksi.

Hillonlahden länsiosassa Saunasaaren eteläkärjen rantaniityllä ja Matinsaaren itärannalla on havaittu vaarantuneeksi arvioitua mörökilpikuoriaista, joka on riippuvainen toukkien ravintokasvista rantahirvenjuuresta. Putket sijoittuvat vähintään 100 metrin päähän lajin esiintymispaikoista, eikä rakentamisesta aiheutuvan samentumisen ole hakemuksessa arvioitu vaikuttavan haitallisesti mörökilpikuoriaiseen tai rantahirvenjuureen.

Hillonlahdella on havaittu pesivinä tai ruokailevina joitakin uhanalaisia vesi- ja rantalintuja, kuten nokikana, haapana, pajusirkku, rastaskerttunen ja tukkasotka. Hakemuksen mukaan rakentaminen ei sijoitu linnuston kannalta tärkeimmille rantakosteikoille, eikä samentuminen haittaa merkittävästi vesilintujen ruokailua.

Hakemuksen täydennyksenä esitetyn elinympäristötarkastelun perusteella luontodirektiivin liitteessä IV a mainittujen tiukasti suojeltujen lajien idänkirsikorennon, täplälampikorennon ja lummelampikorennon esiintyminen on arvioitu mahdolliseksi Hillonlahden ranta-alueilla. Viitasammakon esiintymisestä alueella ei ole tietoja, mutta hakemuksen mukaan lajia saattaa esiintyä etenkin rantavyöhykkeen eriytyneissä allikoissa.

Kalasto

VELMU-ohjelmassa tehtyjen mallinnusten perusteella Hillonlahdella on kevätkutuisten kalalajien, kuten kuhan, ahvenen ja hauen, suotuisia ja erittäin suotuisia lisääntymis- ja poikastuotantoalueita. Summanlahden ja Paksuniemen edustan merialue voidaan luokitella suotuisaksi ahvenen, silakan, tokkojen ja kuoreen poikastuotantoalueeksi.

Hakemuksessa on arvioitu, ettei putkien asentamistöistä aiheutuvasta samentumisesta aiheudu haittaa kalastolle mutta putken asentaminen tuhoaa pieneltä alalta pohjan elinympäristöjä. Vesistötyöt aiheuttavat vedenalaista melua, joka voi aiheuttaa kalaston väliaikaista karkottumista työkohteiden läheisyydestä. Hakija on arvioinut melun voimakkuuden kuitenkin vähäiseksi. Putket eivät hakijan arvion mukaan aiheuta haitallisia vaikutuksia vesistöön tai pohjaeliöstöön käytön aikana, eikä vedenotosta aiheudu meriympäristöön tai kalastoon kohdistuvaa haittaa. Vedenottorakenteen välppä estää kalojen pääsyn ottoputkeen.

Vedenotto- ja purkupaikkojen ympäristössä esiintyy uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettäväksi arvioitua rantanuoliaista. Vedenoton vaikutukset rantanuoliaisen esiintymiseen on hakemuksessa arvioitu lieviksi, koska vesi otetaan noin metri pohjan yläpuolelta ja imuputken suulle asennettava ritilä estää kalojen päätyksen järjestelmään pieniä poikasia lukuun ottamatta. Rejektivesillä ei ole arvioitu olevan vaikutuksia purkualan vedenlaatuun, kerrostuneisuuteen tai eliöstöön, koska suolapitoisuuden nousu peittyy luontaisen vaihtelun alle.

Oikeudellinen arviointi

Vesienhoito

Valituksissa on katsottu, että hanke voi vaarantaa vesimuodostuman hyvän ekologisen tilan saavuttamisen ja valituksenalainen päätös on siten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain vastainen.

Valituksenalaisen päätöksen perustelujen mukaan Haminan rannikkoalue sijaitsee Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella. Kolmannen vesienhoidon suunnittelukauden luokittelussa Haminan edustan vesimuodostuman ekologinen tila on tyydyttävä ja kemiallinen tila hyvää huonompi. Perustelujen mukaan hankkeella ei ole vaikutuksia vesimuodostuman ekologiseen tilaan, kemialliseen tilaan eikä vesienhoidon toimenpiteisiin.

Edellä olevan perusteella valituksenalaisessa päätöksessä vesilain 3 luvun 4 §:n mukaisia luvan myöntämisen edellytyksiä on arvioitu suhteessa Haminan edustan vesimuodostumaan, jonka ekologinen tila on hakemuksen mukaan tyydyttävä. Hallinto-oikeus toteaa, että hankealue sijoittuu valtaosin Summan edustan vesimuodostumaan (2_Ss_007), jonka ekologinen tila on välttävä. Saadun selvityksen perusteella vaikutuksia voi olla myös muihin vesimuodostumiin. Lupaharkinta on siten tehty vesimuodostuman tilatavoitteen saavuttamisen ja heikentymättömyysvaatimuksen osalta virheellisesti.

Vedenlaatua ja sedimenttejä koskevan selvityksen puutteellisuus

Valituksissa on esitetty, että samentumista, liettymistä ja rehevöitymistä ei kyetä estämään annetuin lupamääräyksin, vaan toimenpiteet vaarantavat Hillonlahden vesi- ja rantaluonnon.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluissa on todettu, että asennustyöt aiheuttavat hienojakeisen aineksen irtoamista ja leviämistä putkireitin ympäristöön. Hillonlahden pohja putkien reitillä on pehmeä ja pääasiassa savinen, ja savi on hienojakoisuutensa takia erityisen herkkä irtoamaan ja kulkeutumaan pois työalueelta. Kolmessa vaiheessa tapahtuva veden voimakas samentuminen voi aiheuttaa haittaa kalastolle ja muille vesieliöille sekä upos- ja pohjakasvillisuudelle. Perusteluiden mukaan työnaikaisia haittoja voidaan estää ja lieventää sillä, että merenpohjan kaivua ja muita voimakasta veden

samentumista aiheuttavia töitä ei tehdä 15.4.–15.8. Vesiluontoarvojen suojelemiseksi luvanhaltija on määrätty tarkkailemaan veden samentumista, ja mikäli laaja-alaista samentumista havaitaan, käyttämään asennustöiden aikana suojaverhoa tai vastaavaa, jolla estetään samentumisen leviäminen. Suojaverhon käyttö voi olla tarpeen erityisesti paaluvälillä 900–1 650, jonka läheisyydessä vesiluontoarvoja on havaittu.

Hallinto-oikeus toteaa, että samentumisen ja kiintoaineen leviämiseen vaikuttaa merkittävästi muun ohella ruoppaustekniikka, josta ei ole annettu lupamääräyksiä. Kun otetaan huomioon Hillonlahden mataluus, sedimentin laatu ja useiden samentumiselle herkkien kohteiden esiintyminen alueella, hallinto-oikeus katsoo, että työmenetelmien olisi tullut olla lupaharkintaa tehtäessä tiedossa, jotta niiden vaikutukset olisi voitu arvioida ja samentumisen leviämisen estämisestä määrätä riittävän yksityiskohtaisesti. Kun lisäksi otetaan huomioon, että putkien asennustyöt on suunniteltu toteutettavaksi useassa vaiheessa, hallinto-oikeus katsoo ottaen huomioon myös vesilain 2 luvun 7 §:n, että hakemuksessa esitettyjen selvitysten perusteella hankkeen pitkäaikaisia vaikutuksia ja haittojen välttämisen mahdollisuuksia ei ole voitu lupaharkinnassa arvioida riittävällä tavalla.

Samentumisvaikutusten osalta hallinto-oikeus toteaa myös, että valituksenalaisella päätöksellä on sallittu putkikaivantojen tekemisestä syntyvien massojen läjittäminen Hillonlahteen. Massoja syntyy kolmessa vaiheessa tehtävästä kaivusta yhteensä noin 35 000 m³ ktr. Hakemuksessa on arvioitu kaivannon sivuun siirrettävien massojen valuvan takaisin kaivantoon. Valituksenalaisen päätöksen perusteluiden mukaan massaa voidaan käyttää soveltuvin osin putkien peittämiseen, eikä massan laadussa ole ilmennyt sellaista, ettei sitä voitaisi jättää tai läjittää mereen. Hallinto-oikeus toteaa, että massojen läjittäminen veteen voi vaikuttaa muun ohella kasvillisuuteen, pohjaeliöstöön, kaloihin, vedenlaatuun ja virtaukseen laajemmin ja pysyvämmän kuin pelkästään pohjan kaivaminen. Kun otetaan lisäksi huomioon edellä mainitut Hillonlahden erityispiirteet, hallinto-oikeus katsoo, että Hillonlahden soveltuvuutta massojen läjitykseen ja läjityksen pitkäaikaisia ympäristövaikutuksia ei ole hakemuksessa selvitetty lupaharkinnan kannalta riittävällä tavalla.

Valituksissa on tuotu lisäksi ilmi, että Hillonniemen alueella on sijainnut maaperän pilaantumista aiheuttanutta teollisuutta ja haitta-aineita on voinut päästä rannalla sijainneista laitoksista myös mereen. Hakemuksen mukaan merenpohjan haitta-ainepitoisuudet ovat pieniä ja vesistöiden vaikutukset haitta-aineiden leviämiseen ja kertymiseen vesieliöstöön vähäisiä. Saadun selvityksen perusteella tiedot Hillonlahden sedimenttien haitta-aineista perustuvat hakemuksen liitteenä olevaan Kymijoen edustan merialueen yhteistarkkailuun sisältyvään haitallisten aineiden sedimenttitutkimukseen vuodelta 2017. Selvityksessä Hillonlahtea on edustanut yksi tarkkailupiste (Ha4), jonka pintasedimentistä (0–5 cm) otetusta näytteestä on analysoitu orgaaniset tinayhdisteet, PAH-yhdisteet ja mineraaliöljyt. Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon Hillonniemen alueen toimintahistoriatiedot, sedimenttien haitta-ainepitoisuuksia ei ole selvitetty tarpeeksi kattavasti, jotta vesistöistä mahdollisesti aiheutuvaa haitta-aineiden leviämistä ja

Hillonlahden pohjaan jätettävien massojen läjityskelpoisuutta olisi voitu arvioida lupaharkinnan kannalta riittävällä tavalla.

Luontoselvitysten puutteellisuus

Valitusten mukaan hankkeen vaikutuksia luontoarvoihin ei ole selvitetty riittävästi. Valittajat ovat tuoneet muun ohella ilmi, että Hillonlahdella on havaittu useita idänkirsikorenon, täplälampikorenon ja lummelampikorenon lisääntymispaikkoja, joiden hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla kielletty. Lisäksi Hillonlahdella esiintyy valittajien mukaan viitasammakkoa, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee sama hävittämis- ja heikentämiskielto.

Hakemuksessa on todettu, että näiden lajien esiintyminen alueella on mahdollista, mutta tarkempaa selvitystä tai arvioita hankkeen vaikutuksista lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ei kuitenkaan ole esitetty. Hallinto-oikeus katsoo, että vesiluontoa koskeva selvitys ja hankkeen vaikutusten arviointi on tältä osin ollut puutteellista.

Valittajat ovat lisäksi vaatineet, että vesirakentamista ei tule sallia uhanalaisten ja suojeltujen luontotyyppien ja eliölajien esiintymien vieressä. Hallinto-oikeus toteaa selvyuden vuoksi, että saadun selvityksen perusteella Hillonlahdelle sijoittuvien luonnonsuojelulain 64 §:ssä tarkoitettujen luontotyyppien tai 77 §:ssä tarkoitettujen erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelusta ei ole tehty päätöksiä. Hankkeen vaikutukset ja vaikutusten merkittävyys näihin sekä uhanalaisiin ja luonnonsuojelulla rauhoitettuihin eliölajeihin arvioidaan vesilain 3 luvun 4 §:n mukaisesti osana lupaharkintaa. Sillä, kuuluuko hankealue Natura 2000 -luontotyyppiin, ei ole asiassa oikeudellista merkitystä, koska alue ei sisälly Euroopan unionin Natura 2000 -verkostoon.

Meriveden käsittelylaitoksen rejektiveden johtaminen

Valituksissa on esitetty muun ohella, että rejektiveden johtamista mereen ei olisi tullut sisällyttää lupaan, luvassa ei ole määrätty rejektiveden sallitusta koostumuksesta, mallinnuksen lähtötiedot ovat suolakuormituksen osalta virheelliset eikä rejektiveden johtamisen vaikutuksia kalastoon ole arvioitu riittävästi.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluissa on katsottu, että vaikka vedenkäsittelylaitoksesta ei ole vielä ollut yksityiskohtaisia tietoja, käytettävissä olleiden tietojen pohjalta samaan kokonaisuuteen kuuluva hakemus on voitu käsitellä. Perusteluissa on todettu myös, että mereen johdettava paluuvesi on koostumukseltaan samaa merivettä kuin otettava vesi, mutta aineosien koostumussuhde on muuttunut ja paluueden suolapitoisuus on noin kolminkertainen otettavaan veteen nähden. Paluueden sekoittumista ja merialueen suolapitoisuuksia koskevan mallinnuksen perusteella alusveden suolapitoisuus ei kuitenkaan nouse merkittävästi heikoissakaan sekoittumisolosuhteissa, ja suolapitoisuuden nousu pysyy Haminan edustan merialueen luontaisen suolapitoisuuden vaihtelun sisällä. Perusteluiden

mukaan arvioihin sisältyy kuitenkin epävarmuuksia, ja rejektiveden koostumuksesta saadaan lisätietoa vedenkäsittelylaitoksen suunnittelun edetessä ja luvanhaun tullessa ajankohtaiseksi. Perusteluissa on katsottu, että mikäli purkuveden määrä ja laatu, erityisesti korkeampi suolapitoisuus, aiheuttavat purkualueella muutoksia veden kerrostuneisuuteen, hanke voi vaikuttaa pitkän ajan kuluessa purkualueen kalastoon ja muihin vesieliöihin esimerkiksi pohjan hapettomuuden tai fosforipitoisuuden lisääntyessä. Luvanhaltija on määrätty tarkkailemaan hankkeen vaikutuksia merialueen tilaan purkuputken ympäristössä muun muassa saliniteetin osalta. Aluehallintovirasto on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa esittänyt, että paluuv veden laadusta ja kuormituksesta sekä niiden tarkkailusta ei ole määrätty, koska hakemus ei ole sisältänyt näitä tietoja ja ne tulevat arvioitavaksi vedenkäsittelylaitoksen ympäristöluvassa.

Hallinto-oikeus toteaa ensiksi, että vesilain mukaisen luvan tarve määräytyy vesilain 3 luvun 2 ja 3 §:n mukaan. Hakemuksessa ja valituksenalaisessa vesitalouslupapäätöksessä meriveden käsittelylaitoksen rejektiveden mereen johtamisen vaikutuksia on arvioitu pääosin suolapitoisuuden perusteella eli ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamana päästönä mereen. Myös lupaharkinta rejektiveden johtamisen osalta on perustunut pääosin suolapäästön pilaamisvaikutusten arviointiin. Valituksenalaisesta päätöksestä ei käy ilmi rejektiveden johtamisen vesilain mukainen luvanvaraisuuden peruste.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisessa vesitalouslupapäätöksessä on määrätty rejektivesien purkupaikasta, vaikka hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella ei ole ollut selvää, ettei näiden vesien johtamisesta aiheudu ympäristölupavarasta pilaantumista tai sen vaaraa pitkälläkään aikavälillä. Mallinnusten ja niiden lähtötietojen perusteella epäselviksi ovat jääneet muun ohella suolapäästön suuruus, mahdolliset muut päästöt sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden, kuten akkumateriaalitehtaan, päästöjen kanssa esimerkiksi päästöjen vaikutusalueen laajentuessa. Hallinto-oikeus toteaa, että ympäristölupatarpeen harkintaa ei voi korvata tarkkailua koskevalla lupamääräyksellä.

Mahdollista pilaantumista estävät määräykset päästöpaikan sijainnista, päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä tarkkailusta annetaan ympäristöluvassa. Vesilain 11 luvun 12 §:n 3 momenttiin viitaten hallinto-oikeus katsoo, ettei aluehallintovirasto ole riittävällä tavalla varmistanut, edellyttääkö laitoksen rejektiveden johtaminen mereen sitä varten rakennettavine putkirakenteineen ympäristölupaa.

Muut valitusperusteet

Valittajat ovat vaatineet, että putket tulee sijoittaa maalle Hillonlahti kiertäen. Hallinto-oikeus toteaa, että luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään vesilain 3 luvun 4 §:ssä. Haittojen vähentämistä koskeva yleinen periaate, josta säädetään vesilain 2 luvun 7 §:ssä, otetaan vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla huomioon lupamääräyksiä annettaessa. Vesilaki ei velvoita luvan hakijaa esittämään tai lupaviranomaista tutkimaan hankkeen

toteuttamisen vaihtoehtoja. Vesitalouslupapäätöksen kumoamis- tai muuttamisperusteena ei siten voi olla se, että hankkeen tarkoitus voitaisiin saavuttaa vaihtoehtoisella toteutustavalla.

Valittajat ovat vaatineet, että Haminan Merivesilaitos Oy:n toiminta olisi pitänyt sisällyttää CNGR Finland Oy:n akkumateriaalitehtaan YVA-menettelyyn. Hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalaisessa päätöksessä tarkoitettu hanke on akkumateriaalitehtaasta erillinen hanke, jonka YVA-menettelyn tarve ratkaistaan itsenäisesti. Kyseessä ei ole ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu hanke, eikä ainakaan vedenottorakenteilla ole selvitetty olevan mainitun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia. Meriveden käsittelylaitoksen osalta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarve tarkentuu, kun laitoksen päästöistä on esitetty riittävä selvitys.

Valituksessa esitettyjen lupaviranomaisen toimintaan liittyvien moitteiden osalta hallinto-oikeus toteaa, että ne eivät ole vesilain mukaisen asian yhteydessä hallinto-oikeudessa käsiteltäviä seikkoja.

Lopputulos

Edellä esitetyin perustein hallinto-oikeus katsoo, että lupaharkinta on vesienhoidon ympäristötavoitteiden osalta tehty virheellisesti, eikä hakemuksessa vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentti ja valtioneuvoston vesitalousasioista antaman asetuksen 2 §:n 1 ja 2 momentti huomioiden ole esitetty lupaharkinnan kannalta riittäviä tietoja hankkeen vesistö- ja luontovaikutuksista. Lisäksi päätös on meriveden käsittelylaitoksen rejektiveden johtamisen osalta tehty selvittämättä ympäristönsuojelulain mukaisen luvan tarvetta. Valituksenalainen päätös on näin ollen kumottava lainvastaisena ja asia palautettava lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. Lupaviranomaisen on asiaa uudelleen käsitellessään varattava hakijalle tilaisuus täydentää hakemustaan. Edellä esitetty huomioon ottaen lausuminen valituksesta enemmälti raukeaa.

Muut sovelletut oikeusohjeet

Vesilaki 3 luku 2 ja 3 §
 Ympäristönsuojelulaki 5 § 1 mom 1 kohta, 27 § 2 mom 1 kohta ja 52 §
 Luonnonsuojelulaki 64, 77 ja 78 §
 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 3 §

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Haminan kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **7.5.2026**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Riitta Riihimäki ja Tomi Laukka sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Saara Juopperi ja Merilin Vartia. Asian on esitellyt Tomi Laukka.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry ja Puhtaan Meren puolesta ry Asiamies: Raija Seppälä
	Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry
Jäljennös maksutta	Haminan Merivesilaitos Oy
	Haminan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
	Haminan kaupungin kaavoitusviranomainen
	Haminan kaupunginhallitus
	Haminan Vesi
	Lupa- ja valvontavirasto/lupaviranomainen
	Lupa- ja valvontavirasto/valvontaviranomainen
	Lupa- ja valvontavirasto/yleisen edun valvontayksikkö
	Lounais-Suomen elinvoimakeskus/kalatalousviranomainen
	Kymenlaakson museo
	Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15
Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:	https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/ #

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu

Valituslupa-asian ja muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 610 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015), Oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1020/2024)

Avgift för högsta förvaltningsdomstolens beslut

För behandling av besvärstillståndsärenden och besvärärenden vid högsta förvaltningsdomstolen påförs en rättegångsavgift på 610 euro.

Rättegångsavgift tas inte ut vid högsta förvaltningsdomstolen för avgiftsfria prestationer som avses i 5 § i lagen om domstolsavgifter eller om det föreligger en i 4 § i nämnda lag avsedd grund för att inte uppbära rättegångsavgift.

Rättegångsavgift tas inte heller ut om högsta förvaltningsdomstolen ändrar ett överklagat beslut till förmån för ändringssökanden. Avgift tas dock ut oberoende av utgången i ärendet vid ändringssökande som gäller ett förhandsavgörande som meddelats i ett skatteärende.

Rättegångsavgift tas inte ut hos dem som med stöd av rättshjälpslagen är befriade från behandlingsavgifter eller hos dem som enligt bestämmelser någon annanstans i lag är befriade från avgifter som ska betalas för myndigheternas åtgärder. Om det är uppenbart oskäligt att en avgift tas ut, får myndigheten eller den tjänsteman som påför avgiften i enskilda fall besluta att ingen avgift ska tas ut.

Lag om domstolsavgifter (1455/2015), Justitieministeriets förordning om justering av de avgifter som nämns i 2 § i lagen om domstolsavgifter (1020/2024)